
Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921-1928 рр.)

Основні дати

1921-1923 рр.	голод в Україні
1923-1933 рр.	Політика «українізації»
1925 р.	завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію
1927 р.	завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію
1928 р.	«Шахтинська справа»
30 грудня 1922 р	I Всесоюзний з'їзд рад . Декларація про Утворення СРСР . Союзний договір
січень 1924 р.	II Всесоюзний з'їзд рад . Затвердження Конституції СРСР.

Основні дати

---

28 грудня 1920 р. - договір про військовий та господарський союз РСФРР та України (договірна федерація)

Березень 1921 р. х з'їзд РКП(б), початок НЕПу.

1921-1928 рр.-період дії НЕПу.

Червень 1921р.-Всеукраїнська нарада КП(б)У, схвалення НЕПу.

1921-1923 рр.- голод у південних губерніях України.

Внутрішнє становище УСРР(1921-1922р.)

---

1. Економіка УСРР знаходиться у зруйнованому стані.
2. Випуск промисловості становить лише 10% від довоєнного обсягу.
3. С/г зруйновано, посівні площі скоротилися в 1,5 рази, відбулося різке падіння врожаїв.
4. Починається голод.
5. Починається реалізація плану ГОЕЛРО (грудень 1920)

Основні поняття

Націонал-комунізм	Політичні погляди, що поширилися у 20-ті рр. ХХ ст., їх прихильники намагалися примирити комуністичні ідеї із завданням національного розвитку України
«Плуг», «Гарт»	Літературно-художнє об'єднання
ВАПЛІТЕ	(Вільна академія пролетарської літератури) Провідне літературне об'єднання в Україні у 20-х рр. ХХ ст.
Українізація	Політика ВКП(б), яка проводилась в Україні в 20-х – на початку 30-х рр.. ХХ ст.
Коренізація	Політика ВКП(б), спрямована на залучення на бік радянської влади української інтелігенції, селянства. Сприяла створенню видимості гармонійного та вільного розвитку республік у складі СРСР
Автокефальна церква	Церква, утворена в 1921 р. як поступка радянської влади в процесі українізації. Ліквідована в 1930 р.
«Шахтинська справа»	Перший судовий процес над групою фахівців вугільної промисловості Донбасу, що обвинувачувалися в створенні антирадянської шкідницької підпільної організації.

Християн Георгійович Раковський

український радянський державний діяч. Голова Раднаркому України (1919 - 1923). Обстоював ідею реальної автономії України, перебував в антисталінській опозиції, визнаний винним в антирадянській агітації і розстріляний

□ Лазар Каганович (1893–1991)

Радянський партійний і державний діяч, один із найближчих прибічників Й. Сталіна, генеральний секретар ЦК КП(б)У у 1925—1928 рр., противник українізації, виступав проти політичної лінії українських націонал-комуністів О. Шумського і М. Хвильового, прихильник проведення суцільної колективізації, один із організаторів геноциду українців 1932–1933 років.

□ Олександр Шумський (1890—1946)

Радянський державний діяч,
член КП(б)У, народний комісар
освіти УСРР (1919 р.,
1924—1927 рр.), прихильник
політики українізації,
звинувачений у
«націоналістичному ухилі»
(шумськізмі).

Чубар Влас Якович 1891 1891
-1939,

радянський державний і партійний діяч, довголітній 2-й голова Ради Народних Комісарів УСРР

радянський державний і партійний діяч, довголітній 2-й голова Ради Народних Комісарів УСРР Термін 1923

радянський державний і партійний діяч, довголітній 2-й голова Ради Народних Комісарів УСРР Термін 1923-1934

радянський державний і партійний діяч, довголітній 2-й голова Ради Народних Комісарів УСРР Термін 1923-1934 На

цій посаді відстоював інтереси республіки проти централістичних тенденцій Москви, але одночасно

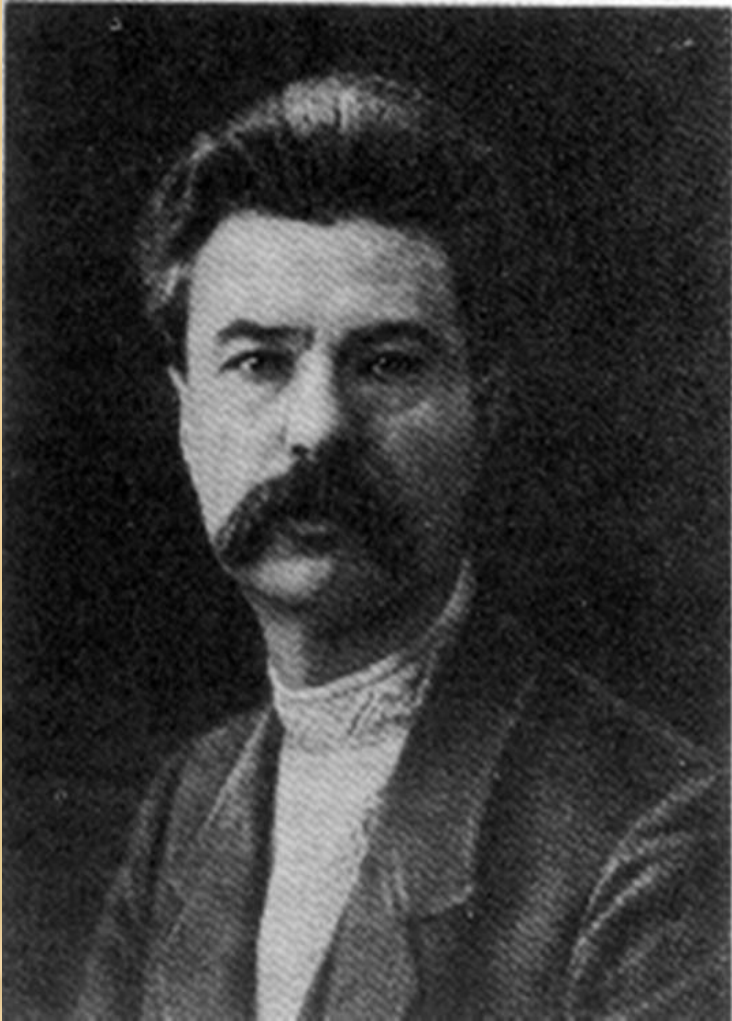
виступав проти речників українського відродження О.Шумського

радянський державний і партійний діяч, довголітній 2-й голова Ради Народних

□ Михайло Волобуєв (1903–1972)

Український учений-економіст, професор політекономії, викладач Харківського механіко-машинобудівного інституту, автор дискусійної статті «До проблем української економіки» (1928 р.), у якій виклав концепцію економічної самодостатності УСРР. Жертва сталінського терору.

**Єфре́мов Сергі́й
Олекса́ндрович** (1876(1876,
1939)

український громадсько-політичний український громадсько-політичний і державний діяч український громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик український громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик, історик літератури український громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик, історик літератури, академік український громадсько-політичний і державний діяч, літературний критик, історик літератури, академік **Української академії наук**

□ Микола Хвильовий
(Фітільов)
(1893—1933)

Письменник, публіцист, один із засновників Спілки пролетарських письменників «Гарт», Вільної академії пролетарської літератури (ВАПЛІТЕ), автор творів «Я (Романтика)», «Камо грядеши?», «Україна чи Малоросія», ініціатор літературної дискусії під гаслом «Геть від Москви» (1925—1928 рр.).

□ Гнат Юра (1888—1966)

Український режисер і актор, грав у театрі товариства «Руської Бесіди» у Львові (1913 – 1914 рр.), у Молодому Театрі (1917 р.) і в Театрі ім.Т.Шевченка в Києві (1919р.). Від 1920 р. працював у Театрі ім.Івана Франка, створеному під опікою УГА у Вінниці, перенесеному 1923 р. до Харкова, а з 1926 р. - до Києва. У цьому театрі був до 1961 р. художнім керівником і режисером, підготував близько 100 вистав.

□ Лесь Курбас (1887—1937)

Режисер-новатор, театральний діяч, один із засновників «Молодого театру», театру «Березіль» (1922), на сцені яких поставив вистави «Чорна пантера і білий ведмідь» В. Винниченка, «Мина Мазайло» М. Куліша тощо, поєднував українське театральне мистецтво з європейською культурою. Репресований.

□ Михайло Бойчук (1882—1937)

Живописець, засновник школи художників-монументалістів, лідер групи “бойчукістів”, поєднував риси візантійського живопису з традиціями українського малярства, автор декорацій для вистав «Молодого театру» Леся Курбаса. Репресований.

□ Олександр Довженко (1894–1956)

Письменник, кінорежисер, художник-ілюстратор, один із засновників української кінематографії, працював на Одеській кіностудії, Київській кінофабриці, створив фільми «Арсенал», «Звенигора» (1928), «Земля», «Поема про море», автор книги «Зачарована Десна».

Голод 1921 – 1923 рр. в Україні

Причини голоду 1921-1923 рр.

---

1. Посуха і неврожай.
2. Надмірне вивезення хліба з України та експорт зерна.
3. Центр використовував голод як ефективний засіб придушення непокори селян новій владі.

ПРИЧИНИ ПЕРЕХОДУ ДО НЕПУ В УКРАЇНІ

- Колапс радянської економіки, зумовлений неможливістю централізованого управління з одного центру на засадах єдиної фабрики;
- Розрив економічної змички міста і села внаслідок зруйнування радянською владою товарно-грошових відносин;
- Війна селян проти влади, спричинена реквізиціями селянської продукції в довільній формі та заборонаю вільної торгівлі.

Суть НЕПу

У галузі сільського господарства:

- заміна продрозкладки продподатком, розмір якого був меншим;
- продподаток встановлювався до початку сівби і був завчасно відомий селянину;
- дозвіл селянину продавати надлишки сільгосппродукції через базари, ринки;
- - дозвіл оренди землі та використанням найманої праці.

Суть НЕПу

У промисловості:

- збереження державної власності;
- денаціоналізація;
- об'єднання підприємств у трести - найбільш централізована форма монополістичних об'єднань, в межах якої підприємства-учасники відмовляються від виробничої, комерційної, а інколи й юридичної самостійності і підпорядковуються єдиному управлінню;
- утворення синдикатів;
- створення Держплану;
- скасування загальної трудової повинності;

Суть НЕПу

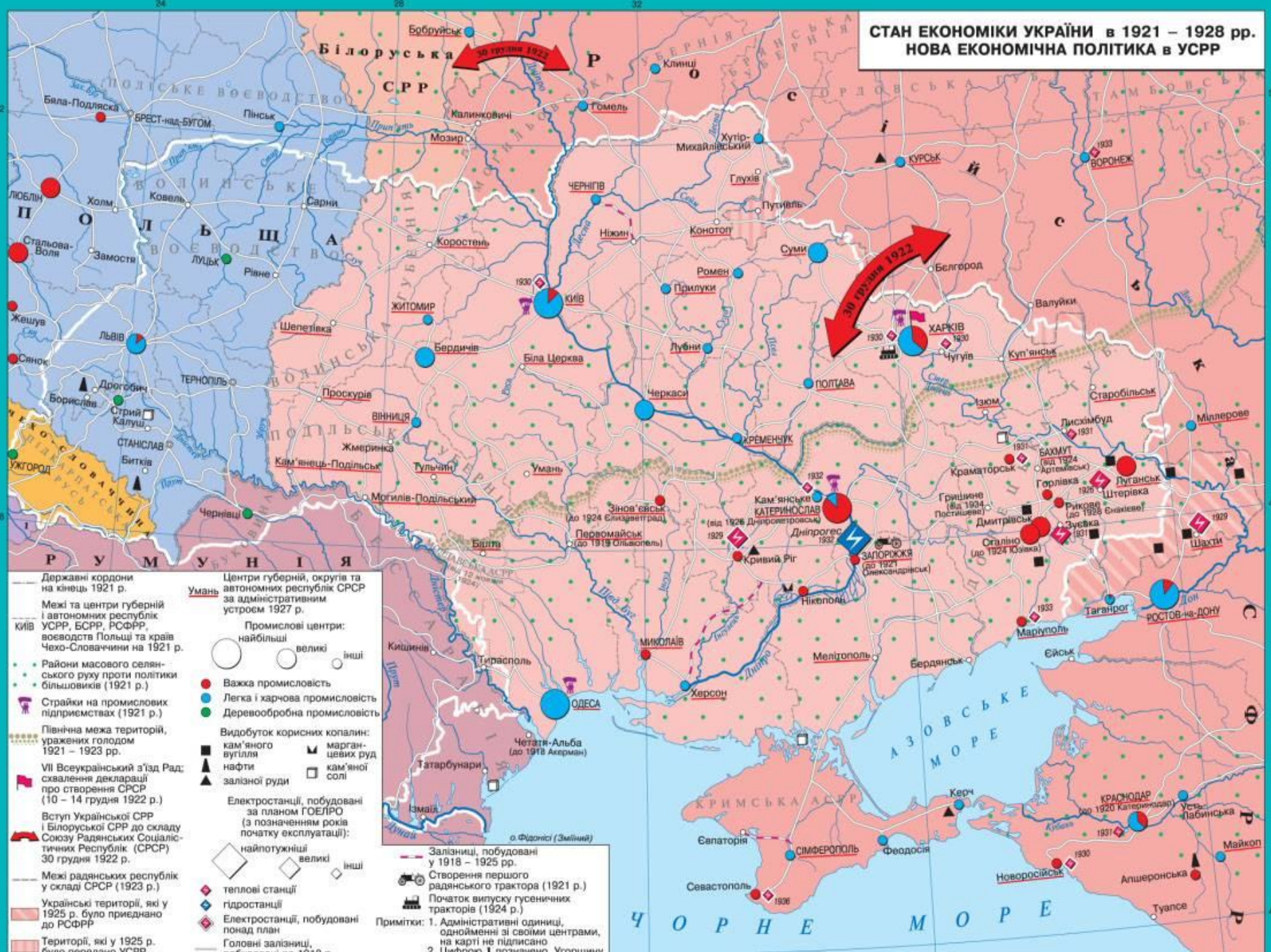
У торгівлі та фінансах:

- відмовою від прямого продукто-обміну і повернення до приватної торгівлі;
- появою бірж;
- проведення грошової реформи;
- запровадженням податків(86 видів);
- регулярні держпозики, відкриття ощадкас.

Запитання

Які наслідки могли мати такі заходи у сфері торгівлі та фінансів?

СТАН ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ в 1921 – 1928 рр. НОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА в УСРР

- Державні кордони на кінець 1921 р.
  - Межі та центри губерній і автономних республік УСРР, БСРР, РСФРР, воєводства Польщі та країв Чехо-Словаччини на 1921 р.
  - Райони масового селянського руху проти політики більшовиків (1921 р.)
  - Страйки на промислових підприємствах (1921 р.)
  - Північна межа територій, уражених голодом 1921 – 1923 рр.
  - VII Всеукраїнський з'їзд Рад: схвалення декларації про створення СРСР (10 – 14 грудня 1922 р.)
  - Вступ Української СРР і Білоруської СРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР) 30 грудня 1922 р.
  - Межі радянських республік у складі СРСР (1923 р.)
  - Українські території, які у 1925 р. було приєднано до РСФРР
  - Території, які у 1925 р. було передано УСРР
- Центри губерній, округів та автономних республік СРСР за адміністративним устроєм 1927 р.**
- Промислові центри:**
 • найбільші
 • великі
 • інші
- Важка промисловість
  - Легка і харчова промисловість
  - Деревообробна промисловість
- Видобуток корисних копалин:**
 • кам'яного вугілля
 • марганцевих руд
 • нафти
 • залізної руди
 • кам'яної солі
- Електростанції, побудовані за планом ГОЕЛРО (з позначенням року початку експлуатації):**
 • найпотужніші
 • великі
 • інші
- теплові станції
  - гідроелектростанції
  - Електростанції, побудовані понад план
  - Головні залізниці, побудовані до 1918 р.
- Залізниці, побудовані у 1918 – 1925 рр.
  - Створення першого радянського трактора (1921 р.)
  - Початок випуску гусеничних тракторів (1924 р.)
- Примітки:** 1. Адміністративні одиниці, однойменні зі своїми центрами, на карті не підписано
 2. Цифрою I позначено Угорщину

ПОЛІТИКА УКРАЇНІЗАЦІЇ

Квітень 1923 р. - XII партійний з'їзд – затвердження політики коренізації

“Члени РКП на території України повинні на ділі проводити право трудящих мас учитися і розмовляти в усіх радянських установах українською мовою”

□ Микола Скрипник (1872–1933)

Радянський державний діяч, один із засновників КП(б)У, голова першого радянського уряду України — Народного Секретаріату, народний комісар освіти УСРР (1927-1933 рр.), прихильник політики українізації, звинувачений у «націоналістичному ухилі».

Життя населення в роки НЕПу.

Лазарь Каганович
очолював ЦК КП(Б)
України протягом
1925-1928 рр.

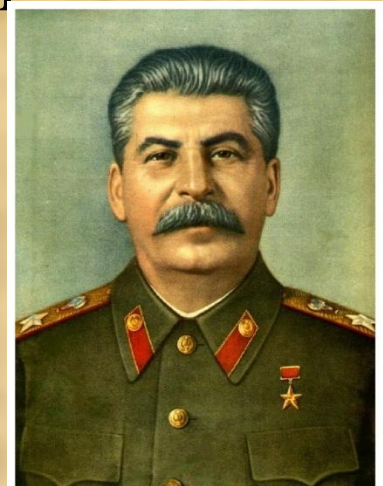
Початок курсу на індустріалізацію

XIV з'їзд ВКП(б)- грудень 1925 р. проголосив курс на індустріалізацію.

З 1926-1927 р. у бюджеті зростає обсяг капітальних вкладів в індустрію при незначному вкладі на потреби села.

Рівновага на ринку, порушилась, це підривало фундамент непу.

Иосиф Виссарионович
СТАЛИН

Створення і ліквідація УАПЦ

жовтень 1921 р. - на соборі обрано
митрополіта УАПЦ В. Липківського

Січень 1930 р. ліквідована УАПЦ